

Přehled odborných podkladů výborů Rady vlády pro udržitelný rozvoj k bodu jednání vlády dne 19. října 2015 s názvem „Řešení dalšího postupu územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách“

Shrnutí

V průběhu roku 2015 se otázkou územních ekologických limitů (ÚEL) těžby hnědého uhlí intenzivně zabývaly výbory Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR).

Výběr variant a především formulovaná doporučení odráží názory expertů, studie akademické sféry, profesních odborníků, zájmových skupin, pestré škály institucí i velké řady neziskových organizací, které jsou reprezentovány ve výborech RVUR. **Převažuje názor pro zachování územních ekologických limitů s možností citlivé korekce limitů na dole Bílina**, avšak při zajištění řady navrhovaných opatření.

Podklady výborů obsahují některá konkrétní doporučení k realizaci v návaznosti na rozhodnutí o územně ekologických limitech těžby hnědého uhlí, která povedou ke zmírnění či eliminaci negativních jevů. Dovolujeme si navrhnout, aby tato doporučení byla též projednána dne 9. listopadu 2015 v rámci RVUR a bylo rozhodnuto o jejich dalším rozpracování či využití.

Přehled výstupů jednotlivých výborů

Výbor pro socioekonomický rozvoj přijal usnesení doporučující neprovádět korekci ÚEL těžby hnědého uhlí. V průběhu rozhodování byl kladen důraz na zodpovězení toho, zda je těžba hnědého uhlí přínosná nebo ztrátová pro ČR, jaká bude role hnědého uhlí v energetickém mixu ČR, jaký vliv na nezaměstnanost by mělo ukončení těžby a dalších otázek (příloha č. 2).

Výbor pro strategické řízení a implementaci principů udržitelného rozvoje přijal usnesení, ve kterém se přiklání spíše k variantě 1 – neprolomení limitů těžby hnědého uhlí a doporučuje vládě, aby se k otázce úpravy ÚEL vyjádřila co nejdříve a při svém rozhodování vzala v úvahu argumenty formulované Výborem (příloha č. 3).

Výbor pro udržitelnou energetiku po zralé úvaze a expertizách vyloučil varianty 3 a 4 jako nevýhodné pro stát i obyvatele. Varianta 1, tedy zachování limitů, a na ni vázaná opatření získala větší podporu Výboru v počtu 16 hlasů. Varianta 2 (korekce jen na dole Bílina) a na ni vázaná opatření získala podporu 10 hlasů (příloha č. 4).

Výbor pro krajinu, vodu a biodiverzitu přijal usnesení doporučující podpořit a definitivně potvrdit variantu 1 – neprolomení limitů těžby hnědého uhlí a ponechání v platnosti usnesení vlády z 30. října 1991 č. 444, s výjimkou již schváleného posunu na Velkolomu Bílina dle usnesení vlády z 10. září 2008 č. 176. Výbor zároveň doporučuje další kroky pro zlepšení situace (příloha č. 5).

Výbor pro udržitelné municipality přijal usnesení doporučující neprovádět korekci ÚEL těžby hnědého uhlí. Zároveň doporučuje předložit strategii, jež by se zaměřovala na podporu postupné přeměny ekonomického profilu kraje, na řešení sociálního vyloučení a podporovala diverzitu ekonomických aktivit, malé a střední podnikání, které jsou trvalejší zárukou dlouhodobého rozvoje, než časově omezená těžba uhlí (příloha č. 6).

Přehled konkrétních doporučení k realizaci

- Rozhodnout o převodu zásob uhlí pod zastavěným územím obcí a jejich ochrannými pilíři v celém Ústeckém kraji (tedy včetně lokality ČSA) do nebilančních zásob.
- Vytvořit sociální program pro eliminaci negativních dopadů nezaměstnanosti v důsledku útlumu těžby uhlí v Severočeské pánvi.
- Posílit pozice kogeneračních tepláren s prokazatelnou hrubou roční účinností vyšší než 60 % jako prioritního spotřebitele hnědého uhlí kvůli jejich environmentálním výhodám oproti decentralizované výrobě tepla a kondenzačním elektrárnám.
- Zahrnout nevyužitý elektrický výkon tepláren s potlačenou kondenzací provozovaných s prokazatelnou hrubou roční účinností vyšší než 60 % do „systémové strategické rezervy“.
- Směřovat finanční prostředky z evropských fondů 2015–2020 do podpory nákladově efektivní modernizace teplárenství.
- Vedle závěrů o povrchové těžbě provést detailní ekonomickou analýzu různých variant hlubinné těžby.
- Zpracovat studii „Vliv prostředí na zdravotní stav populace v pánevních okresech Ústeckého kraje“ v návaznosti na Program Teplice I a II s možností rozšíření na Slezskou pánev a na základě zjištěných poznatků vypracovat preventivní programy s cílem zlepšit stávající zdravotní situaci oblastí.
- Vzhledem k vysokým externím škodám na zdraví obyvatel neodkladně zajistit sociálně přijatelný přechod spalování uhlí v domácnostech a v malospotřebě na emisně čistší technologie vytápění.
- Ve spolupráci s Ústeckým krajem aktualizovat krajskou Územní energetickou koncepci a Strategii udržitelného rozvoje s ohledem na reálně využitelný potenciál obnovitelných zdrojů energie, úspor energie a potřebné investice.
- Provést revizi chráněných ložiskových území v Ústeckém a Karlovarském kraji a zrušit ta z nich, která jsou potenciálně v rozporu s rozvojem obou krajů.
- Ponechat vybrané a koncepčně promyšlené části rozsáhlých ploch výsypek po ukončení těžby řízené i přirozené sukcesi a rekultivovat pomocí tzv. přírodě blízké obnovy, za výrazné úspory vynakládaných prostředků na rekultivace ve prospěch přírodní krajiny.
- Předložit dlouhodobou a komplexní strategii rozvoje dotčeného území, jež by se zaměřovala na podporu postupné přeměny ekonomického profilu kraje.
- V rámci povolovacího řízení provést detailní analýzu možných vlivů těžby na ochranná lázeňská pásma.

Zpracoval: RNDr. Jiří Bendl, CSc. (tel.: 296 153 538, e-mail: bendl.jiri@vlada.cz)

Spolupracovali: Mgr. Zbyněk Machát, Mgr. Jan Mareš, Bc. Jakub Rudý